

'21. Yüzyıl stratejileri'

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Dünyanın her köşesinde, insanlar harıl harıl yeni bir yüzyılın modelini kurmaya çalışıyor. Bunlardan sonuncusu, Rockefeller Vakfı'nın 21 - 25

Nisan tarihleri arasında, Bellagio'da, değerli dostum Oğuz Babüroğlu'nun yönetiminde düzenlediği "İletişim ve Sosyal Değişim: Yeni Bir Yüzyıl İçin Stratejiler Oluşturmak" başlıklı arama konferansıdır. İletişim, teknoloji ve yeni örgütlenme modelleri konusundaki en önemli uzmanların katıldığı toplantının sonunda bir bildirme ve bir eylem planı yayımlandı.

Toplantı üç amaca dayandırılmıştır: 1) İletişimin nasıl ve neden değiştiğini anlamak; 2) Yeni iletişim yollarının özelliklerini tanımlamak; 3) Yeni iletişim kaynaklarını, araç ve fikirlerini insanlara ulaştırmak için stratejiler geliştirmek.

Bu sorulara aranan yanıtların kurduğu model, doğrudan yeni bir demokrasi anlayışıyla ilgilidir. Görülüyor ki liberal ve sosyal demokrasi anlayışlarından sonra giderek güçlenen bir global demokrasi kavramının varlığını algılamadan 21. yüzyılı tartışmak söz konusu değildir. Global demokrasi ise çok boyutlu, yeni toplum model ve örgütlenmesini içeren, karmaşık bir kavramdır. Nitekim, elimizdeki metnin "iletişim ve sosyal değişim için ortak arzular" bölümünde bu anlayışın üzerine oturacağı temel öğeler sıralanmıştır.

Buna göre, demokrasi ve uygar toplumun temelleri bütün dünyada daha geçerli olacaktır; kadın ve insan hakları hareketleri büyümeye devam edecek, etkisi daha da artarak yeni liderlik ve sosyal değişim modellerine yön verecektir; dünyanın her yerinde küçük, tabanı topluma dayanan, kendine yeten ve güvenilir yeni kurumlar ortaya çıkacaktır; kuruluşlar daha güvenilir, saydam ve verimli olacaktır; daha ucuz, daha kolay anlaşılır teknoloji, daha ulaşılabilir ve yaygın olacaktır.

Buna mukabil, raporda 'ortak olabilirler' ise şöyle sıralanıyor: İletişim teknolojisinin kullanımı katlanarak artacaktır; geleneksel kurumlar ve altyapılar sorgulanmaya devam edecek, dolayısıyla küçük, daha çok tepki verebilen yerel girişimler yaratılacaktır; etnik konular milli sınırların ötesine geçecektir; globalleşme artacaktır; varıl ve yoksullar arasında fark büyüyecektir.

Aslında siyasal, toplumsal, kültürel açılardan yirmibirinci yüzyılda yer alacak aktörlerin ve rollerinin saptanması, hedeflerinin belirlenmesi için neredeyse tümel bir program mantığı taşıyan bu çerçevenin içinden çıkarılacak iki temel sorun söz konusudur.

Bunların ilki doğrudan globalleşme kavramıyla ilgilidir. Yapılan tartışmalarda bir grup, iletişim örgütleri açısından bakılınca, örneğin medya devlerinin ve uluslararası kuruluşların, gücü merkezileştireceğini savunmuş, ötekiler, bunun tersine bilgi ağlarının, gücü dağıtacağını öne sürmüşlerdir. Öylelikle küreselleşme (globalization) ve yerelleşme (localization) arasında, belli ki yeni bir bağ kurulacak ve bu aşama 'küyerelleşme' (glocalization) olarak saptanacaktır. İkincisi, yoksulluk sorunudur. Önümüzdeki dönem de doğrudan teknolojinin ve iletişimin kullanılması yoksullaşmayı nispeten giderebileceği gibi, tersine onun büyümesine de katkıda bulunacaktır. Çünkü, teknolojiye ulaşmak belli bir birikime bağlıdır.

Oğuz Babüroğlu'nun kutladığım katkısı ve başarısıyla ortaya çıkan ve çok önemseydiğim 'Bellagio Duyurusu'nun, "düşler" diye ortaya koyduğu, şöyle bir sonucundan söz açılabilir: Dünya, giderek tek odaklı, yukarıdan aşağıya inen, seçkin, bir merkeze dayalı, baskıcı, sosyal mühendislik kavramıyla örtünen değişim modelinden; çoğulcu, aşağıdan yukarıya örgütlenen ve yatay hiyerarşilere yaslanan, yaygın, tabana dayalı bir değişim anlayışına doğru kaymaktadır. Gene raporda saptanan sansür karşıtlığı, cinsiyet eşitliği, fark, herkese onurlu yaşama hakkı, adalet duygusuyla pekiştirilmiş özgürlük kavramı önümüzdeki yüzyılın umudu, özlemi ve amacı olacaktır.

'Yerellik' bağlamında, Türkiye'nin hiç zaman yitirmeksizin başını gömmediği kumdan çıkarıp, içine sürüklediği kısır çekişmelerden uzaklaşıp bu modellerle buluşmasını dilemekten başka galiba yapacak bir şey yok!